

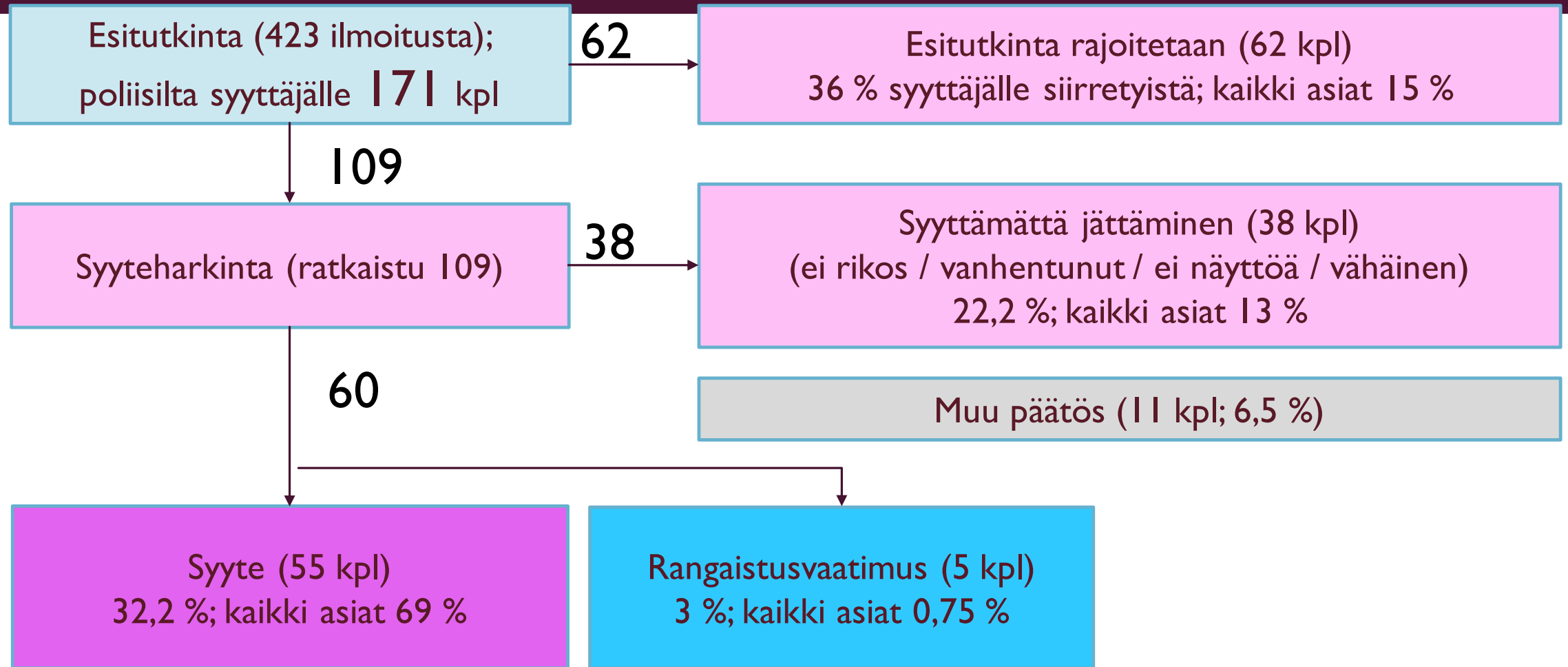
MIKSI SYYTTÄJÄ EI SYYTÄ, VAIKKA YMPÄRISTÖLAINSÄÄDÄNTÖÄ ON RIKOTTU JA MITEN SE VAIKUTTAA LAINSÄÄDÄNNÖN NOUDATTAMISEEN*?

KIS LEILA SUVANTOLA

6.10.2016 YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANHALTIJOIDEN LAMMIN PÄIVÄT

* – VAI MITEN VALVONTAVIRANOMAINEN VOI
RATKAISUUN VAIKUTTAA?

JUTTU”HÄVIKKI” (2014 SYYTTÄJÄN RATKAISUT)

SYTTÄJÄRATKAISUJEN AINEISTO

- Syyttäjän boxi-tietojärjestelmän haku nimikkeillä syyttäjän ratkaisut
  - Törkeä / ympäristön turmeleminen (yritys)
  - Ympäristörikkomus
  - Tuottamuksellinen ympäristön turmeleminen
  - Ympäristönsuojelulain / jätelain / merenkulun ympäristönsuojelulain rikkominen
  - Maa-ainesrikkomus, rakentamisrikkomus
  - Vesilain luparikkomus
  - Rakennussuojelurikos
  - Luonnonsuojelurikos (yritys) / -rikkomus
  - Muinaismuistoriikkomus
  - Metsärikkomus
- Ei analysoitu sisällöllisesti

SYTTÄJÄN RATKAISUT 2014-2015

	Syyte		SJP		Esitutkinnan rajoittaminen	Harkinnan paikka? 	RV	Onko vara nostaa? 	Siirretty, yhdistetty, muu		
2014	55	32 %	38	22 %	62	36 %	5	3 %	11	6 %	171
2015	69	42 %	31	19 %	57	34 %	4	2 %	5	3 %	166

SJP = syyttämättä jättäminen

Esitutkinnan rajoittaminen = esitutkintaa ei suoriteta tai se lopetetaan syyttäjän päätöksellä

RV = rangaistusvaatimus (sakko syyttäjän päätöksellä)

Siirto = toiseen virastoon, ei lopullinen ratkaisu; yhdistäminen = liittäminen toiseen jo vireillä olevaan syyteharkintaan;

muu = esim. ad acta: tekninen, ei asiaratkaisu

PERUSTEET JÄTTÄÄ SYYTTÄMÄTTÄ / RAJOITTA ESITUTKINTA

Syyttämättä jättäminen

- Ei näyttöä rikoksesta tai kyseisen epäillyn syyllistymisestä rikokseen
- Vanhentunut teko (2 vuotta rikkomusasioissa; HUOM: yhteisösakko- ja rikoshyötyvaatimukset min. 5 vuotta)
- Vähäisyysperuste: haitallisuus / syyllisyys vähäinen, sakkorangaistusseuraamus; alle 18 v tekijä: ymmärtämättömyys + max 6 kk vankeus (ROL 1:7)
- Kohtuusperuste: soviteltu, muut seuraamukset, toiminut tekonsa vaikutusten poistamiseksi (ROL 1:8,1,1)
- Konkurrenssi: rikoksen tekijälle ei tästä teosta seuraisi juuri rangaistusta muista rikoksista tuomittavien rangaistusten vuoksi (ROL 1:8,1,2)
- Kustannusperuste: selvästi epäsuhtaiset kustannukset seuraamukseen verrattuna (ROL 1:8,1,3)
- Muu syy estää syytteen ajamisen (menehtyminen, syyntakeeton, ei saada ulkomailta vastaamaan ym)

Esitutkinna rajoittaminen (esitutkintaa ei suoriteta tai se lopetetaan)

- Samat perusteet

TIETO RATKAISUSTA TUTKINTAPYYNNÖN TEKIJÄLLE

- VKSV:n ohje: ilmoitettava syyttämättä jättämispäätöksestä rikosilmoituksen tekijälle
  - Ei välttämättä huomattu noudattaa (tekninen puute asiakirjapohjassa): tutkintapyyntöön pyyntö ilmoituksesta, mikäli asiassa ei nosteta syytettä
- Tulkinta: suositeltavaa ilmoittaa myös rajoittamispäätöksestä

SYTTÄJÄT MYÖS SYTTÄVÄT YMPÄRISTÖRIKOKSISTA

- Syyttäjän boxi-tietojärjestelmän haku nimikkeillä KO:n ratkaisemat sekä syyttäjien / muiden tiedoksi toimittamat
  - Törkeä / ympäristön turmeleminen (yritys)
  - Ympäristörikkomus
  - Tuottamuksellinen ympäristön turmeleminen
  - Ympäristönsuojelulain / jätelain / merenkulun ympäristönsuojelulain rikkominen
  - Maa-ainesrikkomus, rakentamisrikkomus
  - Vesilain luparikkomus
  - Rakennussuojelurikos
  - Luonnonsuojelurikos (yritys) / -rikkomus
  - Muinaismuistorikkomus
  - Metsärikkomus
- Tuomiot tilattu käräjäoikeudesta

KOTUOMIOT 2014

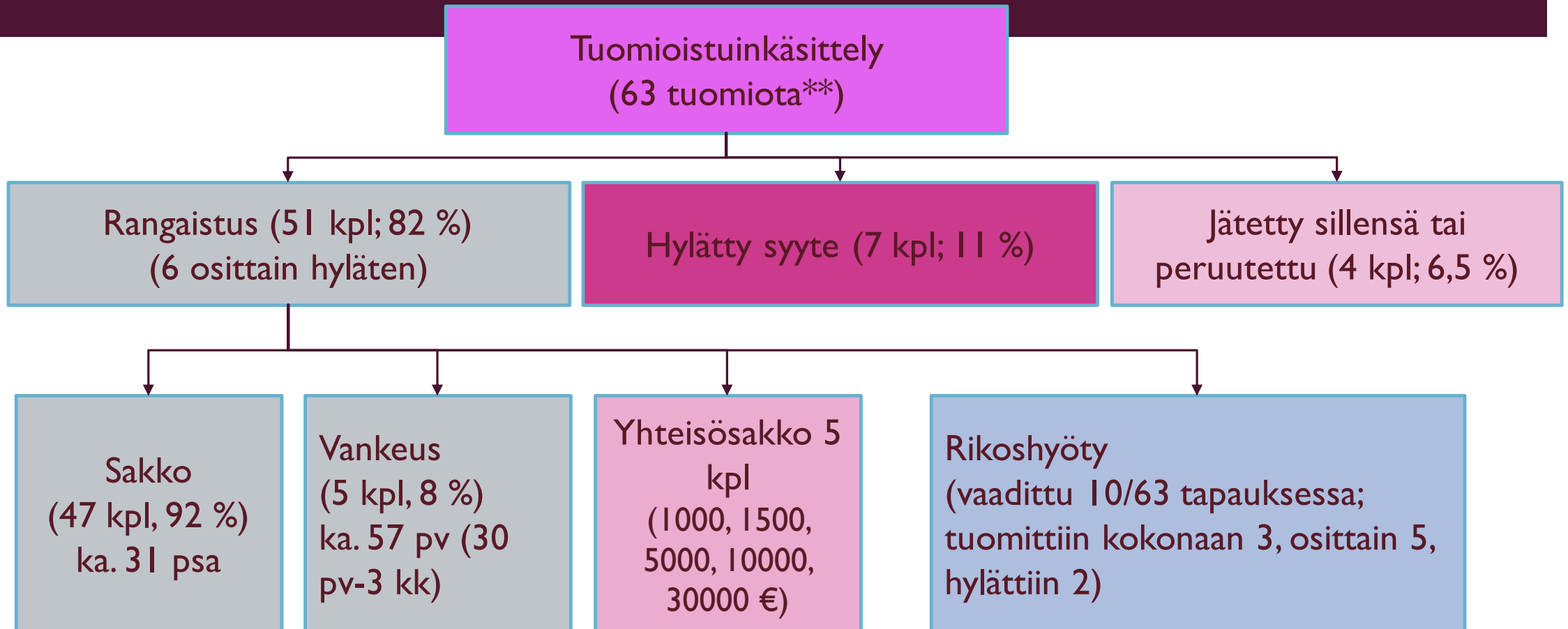
Päästöt maahan, veteen, ilmaan	6	Ympäristön turmeleminen	5
		Ympäristönsuojelulain rikkominen	1
Aluspäästö	2	Merenkulun ympäristönsuojelulain rikkominen	
Maa-ainesten ottaminen, osittain päästö	5	Ympäristön turmeleminen	3
		Maa-ainesrikkomus	1
		Menettämisseuraamusvaatimus	1
Jätteen varastointi / asiaton käsittely	20	Törkeä ympäristön turmeleminen	1
		Ympäristön turmeleminen	11
		Ympäristörikkomus	5
		Ympäristönsuojelulain rikkominen	2
		Jäteriikkomus	1
Jätteiden kv. kuljetus (vaarallisten aineiden kuljetus)	3	Ympäristön turmeleminen	
Maatalous	2	Ympäristörikkomus	1
		Ympäristönsuojelulain rikkominen	1
Metsätalous	3	Metsärikkomus	2
		Rakentamisrikkomus	1
Vesirakentaminen / -hankkeet	4	Ympäristön turmeleminen	2
		Vesilain luparikkomus	2
Rakentaminen	7	Rakentamisrikkomus	
Muinaismuistot	1	Muinaismuistoriikkomus	
Luonnonsuojelu	10	Luonnonsuojelurikos	7
		Luonnonsuojelurikoksen yritys	1
		Luonnonsuojelurikkomus	2
	63		

KO TUOMIOT 2015

Päästöt maahan, veteen, ilmaan, luvaton toiminta	13	Törkeä ympäristön turmeleminen (jäte)	1
		Ympäristön turmeleminen	7
		Tuottamuksellinen ympäristön turmeleminen	1
		Ympäristörikkomus	4
Aluspäästö	1	Tuottamuksellinen ympäristön turmeleminen	
Maa-ainesten ottaminen, osittain päästö	1	Ympäristön turmeleminen	
Jätteen varastointi / asiaton käsittely	21	Ympäristön turmeleminen*	11
		Ympäristörikkomus	2
		Jätelain rikkominen	8
Jätteiden kv. kuljetus (vaarallisten aineiden kuljetus)	6	Ympäristön turmeleminen ja VAK	3
		Vaarallisten aineiden kuljetusrikos	3
Maatalous	2	Ympäristön turmeleminen**	
Metsätalous	2	Metsärikkomus	1
		Rakentamisrikkomus	1
		(Luonnonsuojelurikos	2)
Vesirakentaminen / -hankkeet	4	Ympäristön turmeleminen	1
		Ympäristörikkomus	1
		Vesilain luparikkomus	2
Rakentaminen	3	Rakentamisrikkomus	
Muinaismuistot ja rakennussuojelu	2	Rakennussuojelurikos	1
		Varkaus	1
Luonnonsuojelu	12	Luonnonsuojelurikos	10
		Luonnonsuojelurikkomus	2
*Yksi luettu syyksi rakentamisrikkomuksena	67		
**Yhdessä syytetty törkeästä tekemuodosta			

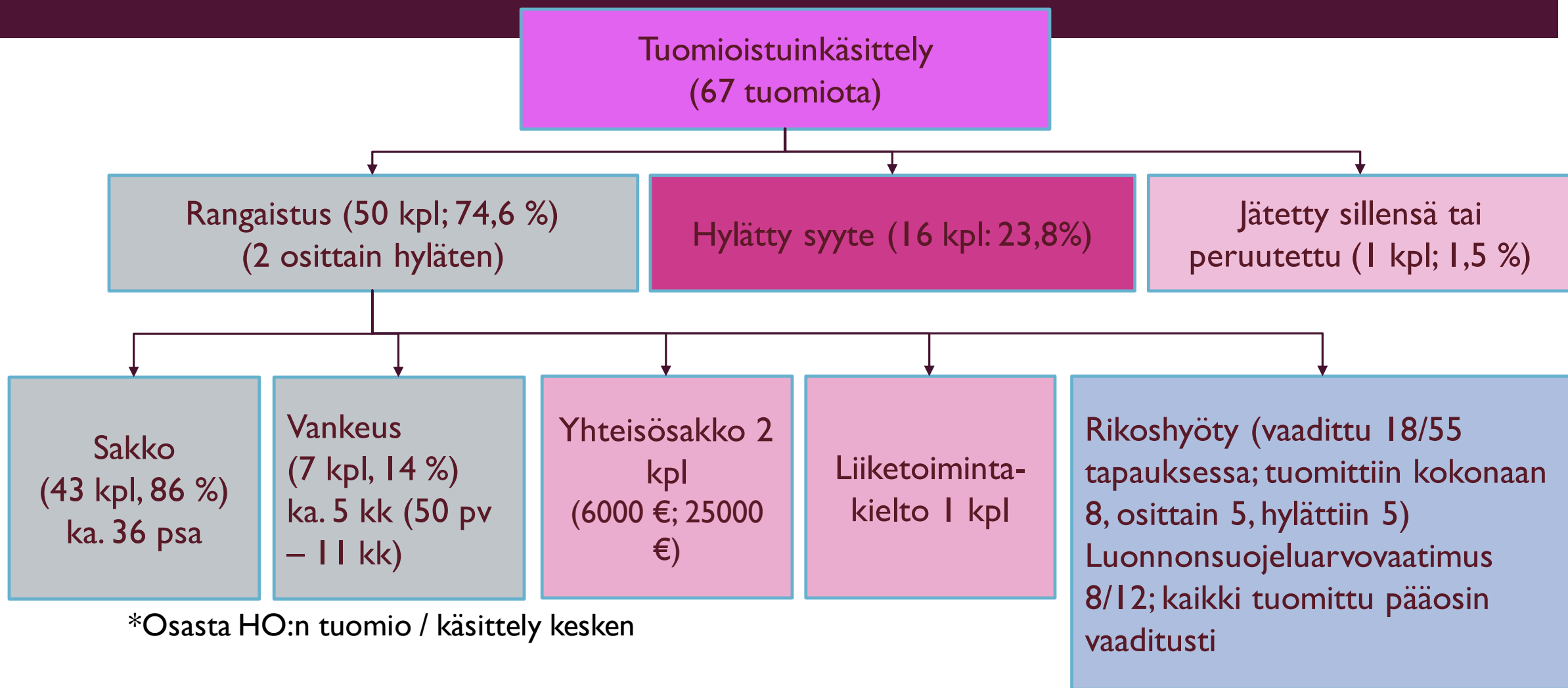
2014 KÄRÄJÄOIKEUKSIENTUOMIOT*

*Osasta HO:n tuomio / käsittely kesken

**Yksi asia koski vain rikoshyödyn menettämistä, kun teko vanhentunut.

2015 KÄRÄJÄOIKEUKSIENTUOMIOT *

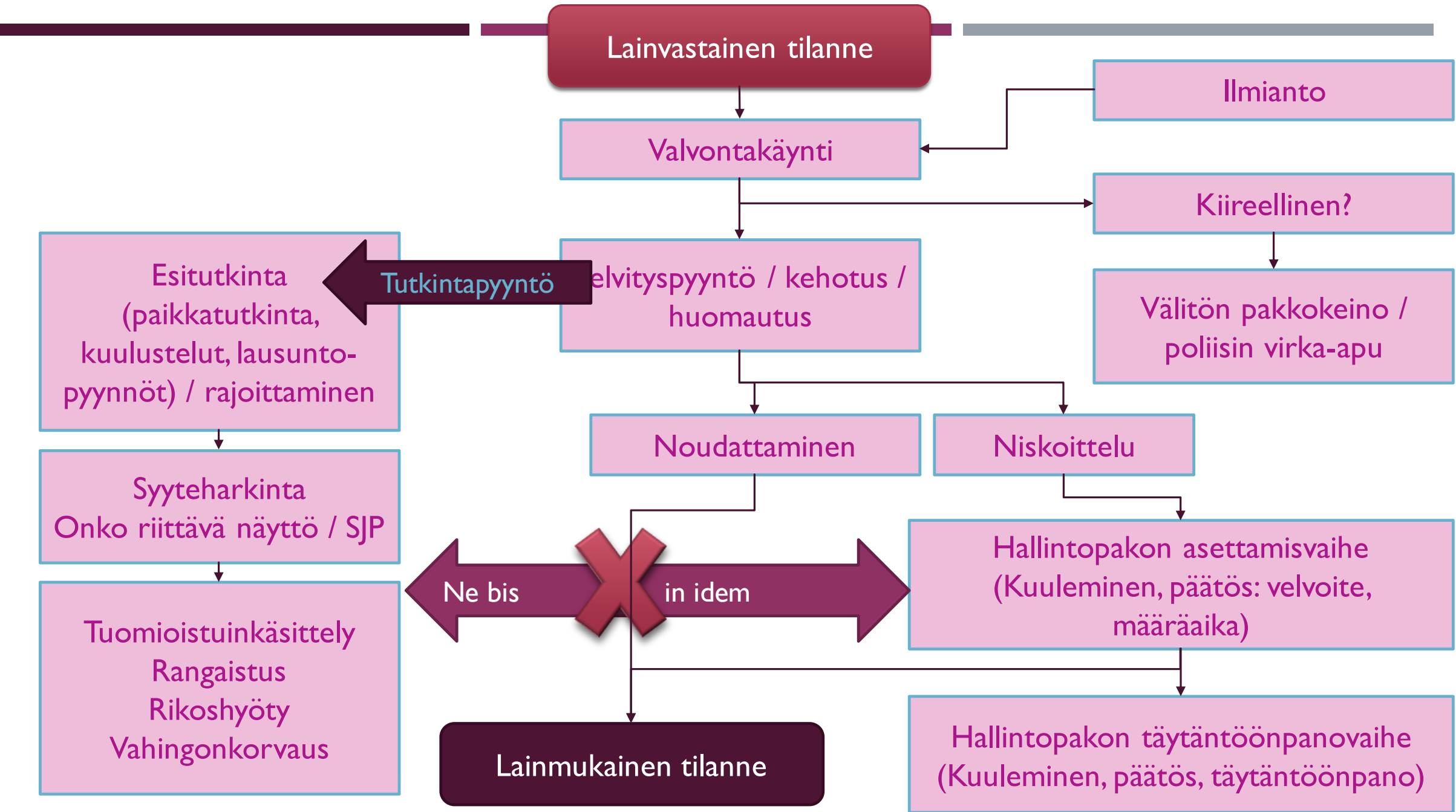

YMPÄRISTÖRIKOSTEN AJAMINEN ON VAATIVAA: KAIKKI MAHDOLLISET HAASTEET

- Tunnusmerkistön täyttyminen
  - Menettely / laiminlyönti vs. toimintavelvollisuus
  - Aiheutunut vaara / haitta; sen merkittävyys
  - Tahallisuus / tuottamuksen aste (tavallinen / törkeä)
  - Uutena : tavoitellun hyödyn määrä, erityinen suunnitelmallisuus (törkeät rikosmuodot)
- Vastuu
  - Kuka teki / yhteisössä kenen vastuulla tehdä / anonyymivastuu
- Rikoksen tekoaika ja kesto vs. vanhentuminen
- Rikoshyöty
  - Laatu ja määrä
  - Ennallistamiskustannukset, merkitys rikoshyödyn kannalta

YMPÄRISTÖRIKOSTEN TUTKINNAN KÄYNNISTYMINEN

- 500 RL 48 luvun rikosta vuodessa esiin, huomattavan moni jää piiloon
- Kansalaisen tutkintapyyntö
  - kiusantekoa vai todellinen juttu?
  - Yleensä todellinen juttu kiusantekona
- Viranomaisen tutkintapyyntö
  - yleensä jo pitkälle harkittu – joskus liikaakin ja liian kauan (vanhentumisriski)
  - Lautakunta vai delegointi viranhaltijalle?
  - Korkea kynnys tehdä tutkintapyyntö; valvova vo miettii käytännössä syytteenostokynnystä!!!!???
  - taustalla paljon tietoa: huomataanko toimittaa kaikki tai edes oleelliset

HYVÄ VIRANOMAISENTUTKINTAPYYNTÖ

- Faktat tapahtuneesta, paikasta, toimijasta (kartat, kiinteistötiedot), sallitun toiminnan ehdoista: pohja myös asianomistajien tunnistamiselle (ympäristörikos voi olla erittäin laajavaikutteinen!)
- Tiedot viranomaisella olevista havainnoista ja valvontakäynneistä
- Valvontakäyntien muistiot valokuvineen, tiedot mahdollisista tutkimustuloksista
- Kannanotto, miten olisi pitänyt toimia ja mitä säännöksiä epäillään rikotun
- Alustava käsitys toiminnan haitallisuudesta
- Hyvät käytännön ohjeet ja kannustin alentaa ilmoituskyynnystä:
- Ympäristönsuojelulainsäädännön laillisuusvalvontaopas 2014. Ympäristöhallinnon ohjeita 9/2014
- https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/153474/OH_9_2014.pdf?sequence=1

ESITUTKINTAYHTEISTYÖ

- Poliisin ennakoilmoitus syyttäjälle ympäristörikoksista
- Palaverit sija – poliisi – ELY / kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
  - Taustatietoa hallinnollisesta prosessista, aiemmat valvontakäynnit, valvonnassa syntynyt materiaali
  - Rajoittamisehdotus tulisi tehdä vasta, kun varmistettu valvontaviranomaisilta, onko kansalaisen tutkintapyynnössä tarkoitettua tekoa selvitetty ja onko heidän mielestä syytä epäillä rikosta
- Tutkintasuunnitelman tarve / nuotit tutkintaan
  - Sopiminen esim. paikkatutkinnasta yhdessä poliisin tekniikka ja ympäristöviranomainen; sijän paikalla olo suositeltavaa

ESITUTKINNAN EDESSÄ

- Ympäristöviranomaiselta lausunto
- aiheutuneesta pilaantumisesta sen vaarasta tai siihen rinnastuvasta muuttumisesta: turmelemisen tunnusmerkistö! Tällä kestää tai kaatuu juttu
- saavutetusta rikoshyödyistä (vältetyt maksut; lupamaksu vs. voiko saada lupaa; tarvittut investoinnit...)
- Valvovia viranomaisia: ELY (maaperä, vesi, ilma, luonnonsuojelu)- asianomistaja YSL vastaisissa rikoksissa; museovirasto (muinaismuistot ja suojellut rakennukset), kunta (vähäisemmät ympäristörikokset, rakennusrikkomukset) – voi rinnastua asiaomistajaan maaperän pilaantumisasiossa; tulee asianomistajaksi, jos kustannuksia aiheutunut

KERTAUS: VALVONTAVIRANOMAINEN OSALLISTUU USEASSA VAIHEESSA

- Esitutkintaan tieto historiallisesta tapahtumasarjasta (edellyttää hyvää dokumentointia): esitutkintaviranomainen näkee yleensä vasta lopputilanteen ja näyttö vasta siitä = valvontaviranomaisen anti: mitä on tapahtunut aiemmin, mistä huomautettu / keskusteltu
- Ympäristöllisten vaikutusten selvittäminen (näytteet, paikkatutkinta, analyysi) = rikosteknisen tutkinnan ja valvontaviranomaisen yhteistyö paikkatutkinnassa
- Ympäristöllisten vaikutusten arviointi: viranomaisen lausunto aiheutuneesta vaarasta / haitasta / merkittävydestä
- Tulkinta oikeudessa (on omiaan vaarantamaan...) = valvontaviranomaisen asiantuntijuus
- Hyvä yhteistyö esitutkinnassa kantaa syytevaiheessa hedelmää!

Valvonnassa hyvät
muistiot / valokuvat
= tausta

Osuus paikka-
tutkinnassa; tulosten
analyysi ja tulkinta;
tuki rikoshyödyn
arviointiin

Todistajana /
asiantuntijana (vrt.
OK 17:36)
toimiminen

Hyvä
tutkintapyyntö =
juttu ripeästi
alulle

Esitutkinta
(näytön
kerääminen ja
kuulustelut)

Oikeudenkäynti

Kysymyksiin
tukea?

OK 17:36: Asiantuntija antaa lausuntonsa kirjallisesti.

Asiantuntijaa on kuultava tuomioistuimessa suullisesti, jos:

- 1) se on tarpeen asiantuntijan lausunnon epäselvyyksien, puutteellisuuden tai ristiriitaisuuksien poistamiseksi;
- 2) tuomioistuin katsoo sen muusta syystä tarpeelliseksi; tai
- 3) asianosainen sitä pyytää eikä kuuleminen ole ilmeisesti merkityksetöntä.